

A kortárs versek erkölcsi kérdésköreinek a megjelenése a Fejér vármegyei óvodákban

Turbucz Anikó

Óvodapedagógia alapképzési szak, nappali munkarend

Neveléstudományi Intézet

Belső témavezető: Dr. Vörös Klára Ilona egyetemi docens

Külső témavezető: -

Szakedolgozatomban az óvodai nevelésben megjelenő kortárs verseknek a kutatására irányult, azon belül is a versekben fellelhető erkölcsi kérdéskörökre (együttérzés, segítőkészség, önzetlenség, figyelmesség) és arra, hogy ezek miképpen jelennek meg az óvodai nevelésben. A kortárs alkotások áttekintésével, előzetes gyűjtőmunkámmal képet kaptam arról, hogy milyen mértékben vannak jelen a versekben az erkölcsi tartalmak. Az ezres nagyságokat meghaladó írások áttekintése után minimálisra szűkült az az elemszám, mely alkalmas volt a kutatáshoz, azaz kevés olyan alkotás van, mely tartalmazza a fentebb felsorolt tulajdonságok valamelyikét. Szakedolgozatom kutatási módszerére kérdőíves felmérést választottam, melyben több kérdés irányult a gyűjtésbeli alkotókra, versekre.

Az óvodai nevelés folyamatában az anyanyelvi nevelés fontos részegység. A kortárs versek is ebbe az egységbe tartoznak, így szélesítve a versrepertoárt a gyermekek számára. Ezeket a nevelési folyamatba be is vezetik a Fejér vármegyei pedagógusok, de versválasztási szokásaik igazán korlátozottak és erősen egyéni preferencián alapulók. A fogalmi áttekintés során észrevehető volt, hogy általában nem tudták megfogalmazni a pedagógusok a 'kortárs' fogalmát.

A mese és vers előfordulási arányok esetében megfigyelhető volt, hogy a mesék a válaszadók nevelési gyakorlatában nagyobb hangsúlyt kapnak egy nevelési évre levetítve, mint a versek. Ennek fő okát azzal magyarázhatjuk, hogy a válaszadó pedagógusok megítélése az volt, hogy ezek sokkal gyermekközpontúbbak, élvezetesebbek és könnyebb őket megérteni. Számos esetben megfigyelhető volt, hogy egy adott alkotónál sem verset, sem pedig mesét nem ismertek a pedagógusok, ez is bizonyítja a nem túl széles ismeretüket a kortárs irodalommal kapcsolatban.

A versek kiváló eszközök arra, hogy az erkölcsi kérdésköröket közvetve tudjuk közvetíteni a gyermekek számára. Szakedolgozatomban felmértem a pedagógusok általános vélekedését adott versekkel kapcsolatban, melyek tartalmazzák az együttérzés, segítőkészség, önzetlenség

és figyelmesség tulajdonságokat. Megfigyelhető volt, hogy sok esetben a tévesen megállapított formai (például túl hosszú írások), tartalmi (például választékos szókincsű) kritikák alaptól kizárják a versek megjelenését az óvodai nevelésben. A konkrét versben szereplő karakterek/szereplők tulajdonságainak felismerése pontosan ezért volt lényeges, mivel fontos a pedagógusok látásmódja, hiszen ők a versek közvetítő személyei az olvasni még nem tudó gyermekek számára. Látásmódjuk, észrevételük közvetlen kihat a verselési tevékenységre, az erkölcsi tartalmak közvetítésére.

Az anyanyelvi nevelés során a módszer és eszköz mindig nagyon lényeges szempont. A versek esetében sem mindegy, hogy milyen módszereket és eszközöket alkalmazunk. A közvetítési eszközök és a kérdések feltevése fontos eleme az irodalmi nevelésnek. Kérdőívemben kitértem erre a szempontra. Többségben a Fejér vármegyei pedagógusok alkalmazzák ezeket a verselés során. Törekednek arra, hogy minél színesebb és változatosabb módszereket alkalmazzanak egy-egy foglalkozás alkalmával. A kérdések feltevésében a fokozatosságot vettem észre, ezt alkalmazzák a nevelési folyamatokban. A fokozatosság az adott versnél a következőképpen valósult meg: először csak egyszerű kérdésekkel (tulajdonságokra, történésekre való rákérdezés), majd a nehezebb kérdésekkel (ok-okozati összefüggést tartalmazókkal) folytatódtak.

Összességében elmondható, hogy a Fejér vármegyei óvodapedagógusok általános meglátása a kortárs irodalommal kapcsolatosan pozitív, azonban ismereteik igazán hiányosak. A nevelőmunkájuk még eredményesebb végzése érdekében is fontos szempont az ismeretkör szélesítése.